

Criteria voor duurzaam inkopen van Groenvoorzieningen

Versie: 1.5

Datum: oktober 2011

Overzicht van criteria

In de volgende tabel staat een overzicht van alle criteria voor Groenvoorzieningen:

<i>Criteria</i>	<i>Ontwerp</i>	<i>Aanleg</i>	<i>Onderhoud</i>
- Vakbekwaam ontwerper (geschiktheidseis 1)	x		
- Verwerven van boomkwekerijproducten (minimumeis 1)		X	X
- Verwerven van plantmateriaal van genetische kwaliteit buitenstedelijk (minimumeis 2)		X	X
- Toepassen van meststoffen/bodemverbeteraars (minimumeis 3)		x	X
- Bestrijden van ongewenste kruiden, ziekten en plagen (minimumeis 4)			X
- Verwerven van boomkwekerijproducten (gunningscriterium 1, behorend bij minimumeis 1))		X	X
- Verwerven van plantmateriaal van genetische kwaliteit buitenstedelijk (gunningscriterium 2, behorende bij minimumeis 2)		X	X
- Duurzame plantcontainers (gunningscriterium 3)		X	X
- Ontwerp groenvoorziening waarbij plant en bodem op elkaar aansluiten (gunningscriterium 4)	X		
- Plan van aanpak duurzaamheid (gunningscriterium 5)		X	X
- Plan en rapportage bemesting, bodemverbetering en bestrijding (contractbepaling 1, behorend bij minimumeis 3 en 4)		X	X
- Sociale aspecten (contractbepaling 2)	x	x	x

3.2.1 Kwalificatie van leveranciers

Geschiktheidseisen

Ontwerp

Geschiktheidseis nr. 1	Vakbekwaam ontwerper groenvoorziening Gegadigde beschikt over vakbekwame ontwerper en expertise op het gebied van duurzaamheid* bij groenontwerpen. *Hier wordt bedoeld kennis van: <ul style="list-style-type: none">- de bemesting en bestrijdingsbehoefte van beplanting- de milieubelasting van diverse soorten bemesting en bestrijding- duurzaam bodembeheer en plantkeuze in relatie tot bodemkwaliteit en andere groeiomstandigheden- herkomst van planten en biodiversiteit
Toelichting voor inkoper	Overwogen is hier de term Tuin- en landschapsarchitect te gebruiken echter, dit is een beschermde titel en daarmee te beperkend, dus is voor een ruimere formulering gekozen.

3.2.2 Programma van eisen

Minimumeisen

Aanleg en onderhoud

Minimumeis nr. 1	Verwerven van boomkwekerijproducten Minimaal 75 procent (berekend op basis van de aankoopsom) van de te gebruiken boomkwekerijproducten voldoet ten minste aan de volgende eisen: <ol style="list-style-type: none">1. Bij de teelt zijn alleen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt uit de bijlage 2A en toegepast volgens de in die tabel opgenomen aanwijzingen en maximale doseringen. Daarnaast mogen de biologische middelen gebruikt zijn die door het Ctgb zijn toegelaten (zie bijlage 2B), evenals de middelen die vermeld staan in de Regeling Uitzondering Gewasbeschermingsmiddelen.2. Bij de teelt van boomkwekerijproducten zijn voor de bemesting de volgende gebruiksnormen gehanteerd (deze normen gelden niet voor containerteelt): Dierlijke mest: ten hoogste 170 kg N/ha Stikstof: volgens de volgende tabel (voor zand- en kleigrond): <table border="1" style="margin-left: 40px;"><thead><tr><th>Gewas</th><th>Maximaal aantal kg/ha</th></tr></thead><tbody><tr><td>Laanbomen: onderstammen</td><td>40</td></tr><tr><td>Laanbomen: spillen</td><td>90</td></tr><tr><td>Laanbomen: opzetters</td><td>115</td></tr></tbody></table>	Gewas	Maximaal aantal kg/ha	Laanbomen: onderstammen	40	Laanbomen: spillen	90	Laanbomen: opzetters	115
Gewas	Maximaal aantal kg/ha								
Laanbomen: onderstammen	40								
Laanbomen: spillen	90								
Laanbomen: opzetters	115								

Sierheesters	75
Coniferen	80
Rozen (incl. zaailingen, onderstammen)	70
Bos- en Haagplantsoen	95
Vaste planten	175
Vruchtbomen: onderstammen	30
Vruchtbomen: moerbomen	110
Vruchtbomen klei	135
Vruchtbomen zand/löss en veen	105
Trek- en besheesters	80
Snijgroen	95
Ericaceae	70
Buxus	95

Fosfaat: volgens de onderstaande tabel ten hoogste aanbrengen wat staat vermeld in het betreffende jaar. De waarden in deze tabel lopen 1 jaar voor op de wetgeving.

Sector	toestand	Jaar 2011	2012
bouwland	Hoog	65	55
	Neutraal	70	65
	Laag	85	85
	Fosfaatarm	Vervalt tzt	Vervalt tzt

De definities van de toestand van het bouwland staan beschreven in de 4e Nederlandse Actieprogramma Nitraatrichtlijn 2010-2013 (zie www.rijksoverheid.nl).

Onder boomkwekerijproducten wordt verstaan: bos- en haagplantsoen, laan- en parkbomen, vruchtbomen en – onderstammen, rozenstruiken, sierconiferen, sierheesters en klimplanten en vaste planten.

3. Bij levering zit een lijst van de geleverde boomkwekerijproducten met een opgave van de producten die voldoen aan de gestelde eisen en het daaruit afgeleide percentage van het totaal aan producten dat voldoet.

Elk boomkwekerijproduct dat wordt geleverd volgens bovengenoemde onderdelen 1 en 2 van deze eis, is *bij levering* voorzien van een document waaruit blijkt dat aan die eisen is voldaan. Dit document kan zijn:

- een certificaat, afgegeven door een geaccrediteerde certificerende instelling
- of
- de registratie van de bij de teelt van de geleverde

	<p>boomkwekerijproduct gebruikte gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen, met bijbehorende berekeningen waaruit blijkt dat binnen de gestelde normen is gebleven. Deze registratie en berekeningen moeten zijn geaccordeerd door een onafhankelijke deskundige derde (zoals een geaccrediteerde certificerende instelling).</p> <p>Het document (certificaat of registratie met berekeningen) kan per boomkwekerijproduct zijn opgesteld, of de geaggregeerde gegevens van meerdere producten bevatten.</p>
<p>Toelichting voor inkoper</p>	<p>In de praktijk blijkt dat bij inschrijving de leverancier (kweker of hovenier) nog niet altijd precies weet welke boomkwekerijproducten hij zal leveren. Deze moeten namelijk soms (deels) nog bij toeleveranciers worden besteld. Vandaar dat de benodigde harde bewijzen pas bij aflevering kunnen worden overhandigd. De inkoper dient hier bij aflevering goed op te controleren. Een partij die bij aflevering niet de juiste documenten bezit moet door de inkoper worden teruggestuurd.</p> <p>Als het echter gaat om een eenmalige levering, dan kan de inkoper eerstgegende vragen om binnen twee weken aan te tonen dat hij over gevraagde partij kan beschikken, alvorens over te gaan tot de definitieve gunning. Dit is niet mogelijk bij langdurige onderhoudscontracten.</p> <p>Let wel: deze eis heeft dus betrekking op <i>producten</i> die met de opdracht gemoeid zijn, <i>niet op het bedrijf</i>. Het is dus geen geschiktheidseis. Het betekent dat pas <i>na gunning</i> (bij de uitvoering van de opdracht) kan worden gecheckt op naleving van deze eis. Het bleek niet mogelijk om een aanvullende geschiktheidseis te formuleren waarmee leverancier <i>voor de gunning</i> al kan aantonen <i>in staat te zijn</i> om deze producten te leveren.</p> <p>De hoogte van de eisen aan bemesting en de lijst met gewasbeschermingsmiddelen die is opgenomen in Bijlage 2A is afkomstig uit het certificatieschema van Milieukeur van 2010. Deze schema's worden jaarlijks in januari geactualiseerd. Het meest recente schema is te vinden in het certificatieschema boomkwekerijproducten http://www.smk.nl/nl/s434/SMK/Certificatieschema-s/Milieukeur/c373-A-t-m-E/p29-Boomkwekerijproducten-Milieukeur. Producten moeten in het kader van Duurzaam Inkopen altijd voldoen aan het meest recente schema van Milieukeur of het schema van het jaar ervoor.</p> <p>De biologische middelen die door het Ctgb zijn toegelaten staan op www.skal.nl. De toegestane middelen uit de Regeling Uitzondering Gewasbeschermingsmiddelen zijn ook opgenomen in het Milieukeur certificatieschema.</p> <p>De inkoper kan aangeven of de 75 procent moet worden berekend op basis van de looptijd van de overeenkomst of per jaar.</p> <p>Verificatie: het productcertificaat van Milieukeur, MPS <i>met duurzaamheidscertificaat</i> of EKO-keur voldoet in ieder geval aan alle onderdelen van deze eis.</p>

Aanleg en onderhoud

<p>Minimumeis nr. 2</p>	<p>Verwerven van boomkwekerijproducten van een genetische kwaliteit (buitenstedelijk)</p> <p>Bij de inkoop van boomkwekerijproducten voor de groentypen Bos, Bosplantsoen, Bomen en Natuurterreinen, bestemd voor toepassing in het buitenstedelijk gebied, is ten minste 25 procent (in aantallen) geleverd van een herkomst/cultivar die vermeld staat in de meest recente Rassenlijst Bomen. Onder buitenstedelijk wordt verstaan buiten de bebouwde kom.</p> <p>Deze boomkwekerijproducten worden daartoe <i>afgeleverd</i> met:</p> <p>a. in geval van bomen: een Naktuinbouwwaarmerkstrookje of ander gelijkwaardig document dat bovenstaande aantoont*.</p> <p>b. voor overige boomkwekerijproducten: een leveranciersdocument afkomstig van de teler (niet zijnde een eigen verklaring) en afgegeven met goedkeuring en onder toezicht van Naktuinbouw of een vergelijkbare (buitenlandse) organisatie, dat aantoont dat aan bovenstaande eis is voldaan*. Van zowel de geleverde EU-richtlijnsoorten als de niet-EU-richtlijnsoorten die aan de eis voldoen is de volledige herkomstaanduiding en codering van de Rassenlijst Bomen aangegeven. Deze is weergegeven op de volgende wijze:</p> <ul style="list-style-type: none">- voor EU-richtlijnsoorten conform de desbetreffende voorschriften in de EU-Richtlijn 1999/105/EEG.- voor niet-EU-richtlijnsoorten conform het Naktuinbouwreglement <p>* Het bewijsmiddel bevat minimaal de vermelding van de soortnaam, de herkomstbenaming en de herkomstcode. Bijvoorbeeld: Crataegus laevigata, Losser-02, NL.SI.1.3.13-02. In geval van cultivars volstaat soortnaam en cultivaraanduiding, bv. Fraxinus excelsior, Eureka.</p>
<p>Toelichting voor inkoper</p>	<p>Aan te bevelen is, dat inkopers vroegtijdig aan leveranciers kenbaar maken welke soorten, herkomsten en sorteringen op welk moment gewenst zijn, zodat kwekers op de vraag kunnen inspelen. Dit geeft inkopers tevens de gelegenheid op tijd afspraken te maken over te leveren materiaal.</p> <p>In de praktijk blijkt dat bij inschrijving de leverancier (kweker of hovenier) nog niet precies weet welke boomkwekerijproducten hij zal leveren. Deze moeten namelijk vaak (deels) nog bij toeleveranciers worden besteld. Vandaar dat de benodigde harde bewijzen pas bij aflevering kunnen worden overhandigd. Het is belangrijk om bij aflevering hierop goed te controleren en producten zonder de juiste documenten niet te accepteren.</p> <p>Een Naktuinbouwwaarmerkstrookje (soms ook plombe genoemd) is alleen beschikbaar voor bomen, (nog) niet voor overige boomkwekerijproducten. Met dit label is voor elke individuele boom de traceerbaarheid en soortechtheid van de producten gegarandeerd.</p> <p>De Rassenlijst Bomen is te verkrijgen via telefoonnummer 035-8889308; ISSN nummer 0924-929x. Vanaf eind 2012 via: www.rassenlijstbomen.nl.</p> <p>Verificatie: indien wenselijk kan navraag gedaan worden van herkomstgegevens op de leveranciersdocumenten of Naktuinbouwplombe bij Naktuinbouw of een vergelijkbare (buitenlandse) organisatie</p>

	<p>Contactgegevens Naktuinbouw:</p> <p>Postbus 40, 2370 AA Roelofarendsveen</p> <p>Sotaweg 22, 2371 GD Roelofarendsveen</p> <p>Tel. +31 (0)71 332 62 62</p> <p>Fax +31 (0)71 332 63 63</p> <p>Email: info@naktuinbouw.nl</p>
--	---

Aanleg en onderhoud

<p>Minimumeis nr. 3</p>	<p>Toepassen meststoffen en bodemverbeteraars bij aanleg en onderhoud van openbaar groen (incl. sport- en speelvelden)</p> <p>Het toepassen van meststoffen en/of bodemverbeteraars gebeurt conform een recente bodemanalyse (niet ouder dan drie jaar) en bijbehorend advies, uitgevoerd door een geaccrediteerd laboratorium en een ter zake kundig adviesbureau.</p> <ul style="list-style-type: none"> - de bodemanalyse omvat minimaal: <ul style="list-style-type: none"> - pH waarde en kalkbehoefte; - gehalte fosfaat, kali, magnesium, zwavel en stikstof; - organische stof en lutumgehalte. - het advies aangaande bemesting <ul style="list-style-type: none"> - geeft aan welke minimale hoeveelheid bemesting nodig is voor behoud van de kwaliteit van de beplanting gezien de staat van de bodem en de behoefte van de beplanting. - geeft, indien bemesting nodig is, aan welk type (of combinatie van typen) meststof(fen) moet worden gebruikt bij aanplant en eventueel in de onderhoudsfase met het oog op minimaal risico op uitspoeling. - biedt alleen ruimte voor incidentele tussentijdse extra stikstofbemesting, als de uitvoerder telkens met een N-mineraal monster aantoont dat dit nodig is voor het behoud van de kwaliteit van de beplanting. - het advies aangaande bodemverbetering <ul style="list-style-type: none"> - geeft aan of bodemverbeteraars nodig zijn voor het behoud of de verbetering van de kwaliteit van de bodem en het van nature aanwezige bodemleven. - geeft, indien bodemverbetering gewenst is, aan welk type(s) bodemverbeteraar gewenst is/zijn en hoe deze keuze aansluit op de bemestingsbehoefte van het plantmateriaal.
<p>Toelichting voor inkoper</p>	<p>Indien de aanbestedende dienst al over een bodemanalyse en/of advies beschikt, dient deze aan alle potentiële inschrijvers beschikbaar te worden gesteld.</p> <p>Goede beplanting behoeft weinig tot geen bemesting. Met snelwerkende kunstmestkorrels bestaat het meeste risico op uitspoeling. Een deskundig</p>

	<p>advies zal daarom hooguit <u>bij aanplant</u> van snelle bodembedekking soms (gedeeltelijk) snelwerkende kunstmestkorrels opnemen. In de <u>onderhoudsfase</u> kan meestal worden volstaan met langzaam werkende of gecontroleerd vrijkomende meststoffen, of organische (bodemverbeterende) meststoffen. Of dit nodig is, moet per keer worden aangetoond met een N-mineraal monster.</p> <p>Een geaccrediteerd laboratorium wil zeggen: een voor betreffende analyses ISO 17025 geaccrediteerd laboratorium.</p> <p>Bij deze eis is een contractbepaling geformuleerd.</p>
--	---

Onderhoud

<p>Minimumeis nr. 4</p>	<p>Bestrijden van ongewenste kruiden, ziekten en plagen (excl. sport- en speelvelden)</p> <p>Bij de uitvoering van de werkzaamheden worden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, tenzij in de volgende gevallen en na toestemming of opdracht van de aanbestedende dienst:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bestrijding van de reuzenberenklauw (<i>Heracleum mantegazzianum</i>) in of nabij intensief gebruikte groenvoorzieningen (zoals een speelplaats); 2. Bestrijding van de Japanse duizendknoop (<i>Fallopia japonica</i>) 3. Bestrijding van het wortelonkruid Kweek (<i>Elytriga repens</i>) in geval van onkruidexplosie waarbij totale gronduitwisseling of langdurig afdekken de enige alternatieve bestrijdingsmethoden zouden zijn. De bestrijding (max. drie toepassingen per jaar) mag een keer per vier jaar worden uitgevoerd; 4. Bestrijding van stobben van ongewenste boomsoorten: (Amerikaanse vogelkers (<i>Prunus serotina</i>), Amerikaanse eik (<i>Quercus rubra</i>), Esdoorn (<i>Acer spp.</i>), Mahonia en Populier (<i>Populus spp.</i>) met de strijkmethode; 5. Bestrijding van de eikenprocessierups (<i>Thaumetopoea processionea</i>) in geval van (verwachte) overlast en risico voor de volksgezondheid*. 6. Behandeling stobben van door iepziekte aangetaste iepen en opslag van veldiepen;
<p>Toelichting voor inkoper</p>	<p>* Bestrijding eikenprocessierups is mogelijk met biologische middelen die <i>Bacillus thuringiensis</i> of <i>Steinernema spp.</i> bevatten.</p> <p>Als overheidsorganisaties werken volgens de Barometer Duurzaam terreinbeheer Zilver of Goud, voldoen zij aan deze eis.</p> <p>Bij deze eis is een contractbepaling geformuleerd.</p>

3.2.3 Gunningscriteria

Aanleg en onderhoud

Gunningscriterium nr. 1	<p>Verwerven van boomkwekerijproducten</p> <p>Naarmate een hoger percentage dan 75% van de boomkwekerijproducten voldoet aan de eisen opgenomen in minimumeis nr. 1 'Verwerven van boomkwekerijproducten', wordt dit onderdeel van de inschrijving hoger gewaardeerd.</p>
Toelichting voor inkoper	<p>De inkoper kan aangeven of het percentage moet worden behaald op projectbasis of jaarbasis.</p> <p>Nadere toelichting en verificatie wordt gegeven bij minimumeis nr. 1 'Verwerven van boomkwekerijproducten'.</p>

Aanleg en onderhoud

Gunningscriterium nr. 2	<p>Verwerven van boomkwekerijproducten van genetische kwaliteit (buitenstedelijk)</p> <p>Naarmate een hoger percentage dan 25% (op basis van de aantallen) boomkwekerijproducten voor de groentypen groenvoorziening Bos, Bosplantsoen, Bomen en Natuurterreinen, bestemd voor toepassing in het buitenstedelijk gebied, voldoet aan de eisen opgenomen in minimumeis 2, wordt de inschrijving hoger gewaardeerd. Onder buitenstedelijk wordt verstaan: buiten de bebouwde kom.</p>
Toelichting voor inkoper	<p>Nadere toelichting en verificatie wordt gegeven bij minimumeis nr. 2 'Verwerven van boomkwekerijproducten van genetische kwaliteit (buitenstedelijk)</p>

Aanleg en onderhoud

Gunningscriterium nr. 3	<p>Duurzaam materiaalgebruik van plantenspotten</p> <p>Naarmate een groter percentage van de plantenspotten waarin het plantmateriaal wordt geleverd, bestaat uit materiaal dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biologisch afbreekbaar* is, of - gerecycled materiaal is, of - gemaakt is uit snel hernieuwbare grondstoffen** <p>wordt de inschrijving hoger gewaardeerd.</p> <p>Deze plantenspotten worden afgeleverd met productbeschrijving afkomstig van de fabrikant van de potten, waaruit blijkt uit welk materiaal de potten bestaan en hoe dat materiaal voldoet aan één of meer van bovenstaande eigenschappen.</p> <p>*In Europa wordt de afbreekbaarheid van plastic beoordeeld volgens de geharmoniseerde Europese Norm 13432 voor kunststof verpakkingen. Voor overige materialen gaat het erom dat de materialen kunnen worden afgebroken door de natuurlijke activiteit van micro-organismen, zoals bacteriën en schimmels tot water, CO₂, anorganische verbindingen en biomassa die kan dienen als voeding voor de bodem.</p> <p>** Met snel hernieuwbaar wordt bedoeld een plantaardig of dierlijk materiaal, dat in minder dan tien jaar op duurzame wijze opnieuw door de natuur kan worden geleverd</p>
----------------------------	--

Toelichting voor inkoper	In de praktijk blijkt dat bij inschrijving de leverancier (kweker of hovenier) vaak nog niet precies weet welk plantmateriaal met bijbehorende containers hij zal leveren. Deze moeten namelijk vaak (deels) nog bij toeleveranciers worden besteld. Vandaar dat de benodigde harde bewijzen pas bij aflevering kunnen worden overhandigd. Het is belangrijk om bij aflevering goed hierop te controleren en producten die niet voldoen niet te accepteren.
--------------------------	---

Ontwerp

Gunningscriterium nr. 4	<p>Duurzaam ontwerp groenvoorziening: de juiste plant op de juiste plaats</p> <p>Naarmate de in het ontwerp van de groenvoorziening gekozen planten beter geschikt zijn voor de omstandigheden op de groeiplaats wordt de inschrijving hoger gewaardeerd. Met geschikt zijn wordt bedoeld dat het plantmateriaal volgens beschikbare vakkennis goed zou moeten aanslaan en groeien in omstandigheden (bodemgesteldheid, vochtthuishouding, lichtval et cetera) zoals die bij de groeiplaats aanwezig zullen zijn. In een bij het ontwerp geleverde duurzaamheidsparagraaf zal worden beschreven hoe hier invulling aan gegeven is.</p>
Toelichting voor inkoper	<p>Met dit criterium wordt beoogd groenvoorzieningen zo te ontwerpen dat ze de natuurlijke bodem zoveel mogelijk in stand houden of zelfs verbeteren en op die manier bijdragen aan biodiversiteit en een gezonde bodem voor de plant. Het is echter niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te behouden en dit is ook niet altijd functioneel. Vandaar dat het criterium zich beperkt tot de juiste combinatie plant/bodem om zo uitval en/of veel onderhoud te voorkomen. Het wordt aan de inkopende instantie overgelaten te beoordelen of de bodem daarvoor zou moeten worden aangepast.</p> <p>Of een plant zal gedijen in de beschikbare groeiplaats vergt een deskundige beoordeling van de huidige situatie (bodem/water/klimaat) op de groeiplaats en kennis van de benodigdheden van het plantmateriaal. Vandaar dat ook een geschiktheidseis is opgenomen.</p> <p>Dit criterium grijpt aan op slechts 1 aspect van een duurzaam ontwerp, maar wel een hele belangrijke. Er zijn nog veel meer aspecten die een ontwerp duurzaam maken. De inkoper kan hiervoor aangrijpingspunten zoeken in bijvoorbeeld een structuurvisie, maar ook andere ambitiesdocumenten van de eigen organisatie. Te denken valt aan een document waar de visie van het groen voor de komende jaren in staat beschreven; het bomenbeleidsplan; beleidsplannen voor beheer en onderhoud van groen of beleidsplannen aangaande het beeld en de esthetische waarde die het groen moet hebben. In dit laatste geval gaan ontwerp en beheer hand in hand.</p> <p>Het beoordelen van de duurzaamheidsparagrafen vergt ook van de inkopende organisatie een deskundigheid op het gebied van groeiplaatsomstandigheden in relatie tot plantmateriaal.</p>

Aanleg en onderhoud

Gunningscriterium nr. 5	Plan van aanpak duurzaamheid <i>Uit te werken door inkoper, zie toelichting</i>
Toelichting voor inkoper	<p>Een groenvoorziener kan zijn werkzaamheden op verschillende manieren inrichten en verschillende werkmethodes, middelen, machines en materialen toepassen. Indien gewenst kan de aanbestedende dienst een extra gunningscriterium opnemen waarin aan de inschrijver een plan van aanpak gevraagd wordt. In dit plan moet de inschrijver aangeven welke keuzes hij maakt bij de inrichting van het werk en op welke wijze en een onderbouwing geven van de mate waarin deze bijdragen aan door de aanbestedende dienst op te stellen duurzaamheidsdoelstellingen.</p> <p>De aanbestedende dienst moet aan de inschrijvers aangeven op welke duurzaamheidsaspecten het plan van aanpak wordt beoordeeld. Voor mogelijke relevante duurzaamheidsaspecten, zie schema 1 in paragraaf 2.2.1.</p>

3.2.4 Contract

Contractbepalingen

Contractbepaling nr.1	Plan en rapportage bemesting, bodemverbetering en bestrijding. Inschrijver overhandigt voorafgaande aan de beplantings- en onderhoudswerkzaamheden: <ul style="list-style-type: none">- Bodemanalyse;- Advies aangaande bemesting en bodemverbetering; Zoals bedoeld in minimumeis 3 <ul style="list-style-type: none">- Werkplan waarin vermeld staat hoe en wanneer het onderhoud wordt uitgevoerd conform het advies uit minimumeis 3 en de eisen uit minimumeis 4. De inschrijver rapporteert periodiek over de uitgevoerde werkzaamheden.
Toelichting voor inkoper	Deze contractbepaling dient ter ondersteuning van minimumeis 3 en 4. Inkoper dient zelf nader aan te duiden wat onder periodiek wordt verstaan.

Contractbepaling nr. 2	Sociale aspecten <ul style="list-style-type: none">• Voor de bevordering van internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de internationale productieketen zijn sociale voorwaarden opgesteld bedoeld voor toepassing bij aanbestedingen boven de Europese drempelwaarden. Zie de website van PIANOo over sociale voorwaarden.• Voor de bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (Social Return) zijn handvatten
------------------------	---

	opgesteld. Zie de website van PIANOo over Social Return.
Toelichting voor inkoper	Duurzaamheid kent naast milieu ook een sociale invalshoek. Voor Duurzaam Inkopen is het sociale aspect uitgewerkt in enkele generieke instrumenten en daarom niet in dit productgroepspecifieke document opgenomen. De afspraken over toepassing van deze instrumenten verschillen per overheidssector.

Bijlage 2A Gewasbeschermingmiddelen bij boomkwekerijgewassen

Lijst van toegestane gewasbeschermingsmiddelen boomkwekerijgewassen, overige boomkwekerijgewassen (incl. containerteelt 1% drift) op basis van Milieukeur 2010. De normering uit het Milieukeurschema voor 2011 is in het kader van Duurzaam Inkopen ook toegestaan en is te vinden op

<http://www.smk.nl/nl/s434/SMK/Certificatieschema-s/Milieukeur/c373-A-t-m-E/p29-Boomkwekerijproducten-Milieukeur>.

Lijst van boomkwekerijgewassen Organische stofgehalte 3-6%									
Werkzame stof	Merksnaam o.a.	Periode	Max. dosering kg/ha of l/ha	Actieve stof kg/ha	Milieubelasting (MBP)			Aanwijzingen	MP
					Opp. water	Bodem leven	Grond water		
Herbiciden									
Dosering van herbiciden is gebaseerd op gedeeltelijke toepassing op de rij.									
2,4 D, MCPA	Antikiek	mrt-aug	1,0*	0,34	3	1	23	Alleen pleksgewijs 5% toepassing. Drifteisen etiket: 75% driftreducerende doppen en teeltvrije zone 3 m	
Asulam	Asulox	jan-dec	6,0	2,40	0	0	0	Niet in gwbg	
Chloorpro-fam	Chloor IPC	sept-feb	2,0*	0,8	0	0	0	Eisen driftreductie. Teeltvrije zone van 3 meter + 90% driftame dop. Max. 40 ml per are	
fenmedifam	Herbasan. Sc	jan-dec	6,0	0,96	2	78	6	Gezaaide boomkwekerij-gew, roos en Tagetes. Teeltvrije zone 1 mtr. Driftreductie 75%	
glufosinaat-ammonium	Finale SL 14	mrt-aug	3,0*	0,45	0	6	87	Max. 3x per jaar	
		sept	3,0*	0,45	0	6	720	idem	1 ^E
glufosinaat-ammonium	Basta 200	mrt-aug	2,25*	0,45	0	7	88	Let op benodigde hoeveelheid water/ha.	

num									
		sept	2,25*	0,45	0	7	720	Let op benodigde hoeveelheid water/ha.	1 ^E
glyfosaat 360	Div merken	jan-dec	3,0*	1,08	3	9	0	Volgens etiket. Met onkruid-bestrijkers en pleksgewijs met handspruitapparaatuur.	
glyfosaat 450	o.a Round up	jan-dec	2,5*	1,13	3	10	0	Als bij de glyfosaat 360	
isoxaben	AZ 500	dec-mrt	0,5	0,25	90	-	-	Alleen recirculerend containerteelt; 90% driftreducerende doppen	
linuron	Afalon flow e.a.	mrt-aug	0,75*	0,34	24	56	0	Eisen driftreductie (90%) Max 2x per jaar	1 ^A
cycloxydim	Focus Plus	mrt-aug	3,0*	0,30	0	0	30	Let op max dosering per ha	
		sept-dec	3,0*	0,30	0	0	60	Let op maximale dosering	
Metazachloor	Butisan S/ Sultan	jan-dec	2,5	1,25	3	48	0	Niet in gwbg, Eisen 90% driftreductie	
metamitron	Goltix WG	mrt-aug	2,0	0,7	3	4	2	Alleen in teelt Tagetes en vaste planten + 90 % driftreductie	1 ^A
quinclamine	Mogeton	jan-dec	2*	0,94	10	12	0	Tegen mos in potten containerteelt. Max 1x per jaar	
propyzamide	Kerb Flo	jan-dec	2,5	1,00	5	35	0		

Lijst van toegestane gewasbeschermingsmiddelen boomkwekerijgewassen, overige boomkwekerijgewassen (incl. containerteelt 1% drift), vervolg

Lijst van boomkwekerijgewassen Organische stofgehalte 3-6%									
Werkzame stof	Merknaam o.a.	Periode	Max. dosering kg/ha of l/ha	Actieve stof kg/ha	Milieubelasting (MBP)			Aanwijzigen	MP
					Opp. water	Bodem leven	Grond water		

propyzamide	Kerb 50 W SPP	jan-dec	2,5	1,00	5	45	0		
quizalofop-p-ethyl	Targa Prestige	mrt-aug	0,50	0,03	0	0	0		
Tepraloxidim	Aramo	mrt-aug	2,0	0,1	2	14	24	Niet tussen 1 sept en 1 mrt	
watersstofperoxideperazijnzuur	Jet 5	jan-dec	5,0	1,38	10	?	0	Ter bestrijding van groene aanslag	
Insecticiden									
abamectine	Vertimec Gold	jan-dec	0,5	0,01	1	3	0		
acetamiprid	Gazelle	jan-dec	0,23	0,05	4	37	0	Max. 925 liter /ha x 25 ml per 100 l water	
Azadirachtine	Neemazal-T/S	jan-dec	2,5	0,03	0	5	0*	Niet in peer Let op in roos	
Bacillus thuringiensis	Xentari WG	jan-dec	1	0,54	0	15	0		
delta methrin vlb	Div merken	jan-dec	0,1*	0,005	17	0	0	Max 250 ml/ha in bloeiende gewassen	1 ^A
delta methrin	Decis Micro	mrt-aug	0,04*	0,005	17	0	0	Max 100 gram/ ha in bloeiende gewassen	1 ^A
indoxacarb	Steward	jan-dec	0,17	0,05	2	0	0	Max 4x per jaar. Volle grond Max 6x per jaar. Bedekte teelt	
floicamid	Teppeki	jan-dec	0,14	0,07	0	0	0	Max 3x per seizoen	
methoxyfenozide	Runner	jan-dec	0,4	0,10	0	4	4	Niet in gwbg. Buiten max 1 x voor 1 mei	
pymetrozine	Plenum 50 WG	jan-dec	0,3	0,15	0	4	0	Niet in bloeiende gewassen !	
pirimicarb	Pirimor	jan-dec	0,5*	0,13	55	265	2	Tegen bloedluis in vruchtbomen pleksgewijs (5%	1

								perceel)	
thiam ethox am	Actara	jan-dec	0,1	0,03	0	81	1		
thiaclo prid	Calypso	mrt-aug	0,25	0,12	3	48	0	Max 3x	
		sept-feb	0,25	0,12	3	48	0	Max 3x	
Fungiciden									
azoxy strobi n	Ortiva	jan-dec	1,0	0,25	0	26	1	Niet in gwbg Eisen driftreductie buiten 75% dop langs water. Max 4x per teelt	
bitera nol	Baycor flow	jan-dec	0,90	0,45	1	4	0	Alleen onder glas	
Cap- tan	Malvin flow e.a	jan-dec	3,3	1,65	10	20	56	Let op max doseringen	
chloor thalo nil	Daconil	jan-dec	2,2	1,1	4	57	2	Let op Maximum doseringen vollegrond Max 5 x per seizoen	

Lijst van toegestane gewasbeschermingsmiddelen boomkwekerijgewassen, overige boomkwekerijgewassen (incl. containerteelt 1% drift), vervolg

Lijst van boomkwekerijgewassen Organische stofgehalte 3-6%									
Werk zame stof	Merksnaam o.a.	Periode	Max. dosering kg/ha of l/ha	Actieve stof kg/ha	Milieubelasting (MBP)			Aanwijzigen	MP
					Opp. water	Bodem leven	Grond water		
chlori dazon	Pyramin	mrt-aug	4	2,6	4	8	0		
Dodin e	Syllit flow	jan-dec	1,3	0,59	78	3	0	In vruchtboom en kers	1 ^A
Dithia non	Delan DF	jan-dec	1,0	0,75	23	4	0	Uitsluitend in roos. Extra eis MK: 90% driftreductie	1 ^A
folpet & prochl oraz	Mirage plus 570	jan-dec	1,4*	0,80	10	14	0	50%driftreductie, Alleen in Buxus. Max 4x per jaar Max 400 l water/ha = 1,4 l Mirage	

								Niet met spuitfiets	
bupri maat	Nimrod	mrt -aug	2,0	0,50	7	42	0	75% driftreductie binnen MK. Max. 6 x per jaar. Verdeeld over 2 blokken van 3 beh.	
iprodi on	Rovral aquaflo	jan-dec	2,0	1,0	2	0	0	Niet in gwgb. Eisen driftreductie 90%	
Manco zeb- Metala xyl-M	Fubol Gold	jan-dec	3,0	2,04	3	18	63	Max 3x per seizoen. Alleen boomkwekerij- gewassen	
mepa nipyri m	Frupica SC	jan-dec	0,9	0,45	8	8	0	Toepassing op opzetters is niet toegestaan Max 2x per teelt	
propic onazo ol	Tilt 250 EC	jan-dec	1,0	0,25	0	1	0	Eisen driftreductie 90%	
fenhe xamid e	Teldor	jan-dec	1,5	0,75	0	5	0		
prom ocarb - hydro chlori de	Previcur N	jan-dec	0,75	0,54	0	8	0	Zaadbehandeling boomkwekerij-zaden	
thiofa naat- methy l	Topsin M pasta	jan-dec			nvt	nvt	nvt	Pleksgewijs met kwast insmeren	
tebuc onazo ol	Folicur SC	jan-dec	0,6	0,27	3	35	0	Eisen driftreductie 75% Niet toegestaan in teelt opzetters langs water. Max 3x Spillen max 675 l.	
triadi minol	Exact	jan-dec	2,5	0,13	0	5	0	Boomkwekerij en roos	
triflox ystro bin	Flint	jan-dec	0,125	0,07	4	0	0	Max 3x per jaar	
zwav el	Div merken	mei-aug	4,0	3,20	4	2	2	50 kg/ha/jaar Vrijgesteld	
celkal k	Neccal - 20	sept-dec	200-250	0,40	0	200	?	tegen vrucht- boomkanker	
Acariciden									
acequ inocyl	Cantack	jan-dec	1,0	0,16	1	1	0	Max 9x per jaar, verdeeld over 3 blokken	
abam ectin	Vertimec Gold	jan-dec	0,5	0,01	1	3	0	Max. 3x per jaar	
spirod	Envidor	mrt-aug	0,4	0,10	0	2	2	Niet in roos	

iclofen								Niet in bloeiende gewassen bij aanwezigheid bijen	
bifentazate	Floramite	jan-dec	0,4	0,10	3	1	0	Niet langs watergangen. Max 600 ml middel vloeistof per ha Max 2500 l. water	

Lijst van toegestane gewasbeschermingsmiddelen boomkwekerijgewassen, overige boomkwekerijgewassen (incl. containerteelt 1% drift), vervolg

Lijst van boomkwekerijgewassen Organische stofgehalte 3-6%									
Werkzame stof	Merknaam o.a.	Periode	Max. dosering kg/ha of l/ha	Actieve stof kg/ha	Milieubelasting (MBP)			Aanwijzingen	MP
					Opp. water	Bodem leven	Grond water		
milbemectin	milbeknock	jan-dec	0,5	0,01	5	1	0	Alleen in de buitenteelt Eisen driftreductie	
hexythiazox	Nissorun VLB	jan-dec	0,2	0,05	0	0	0		
azadirachtine	Neemazal-T/S	jan-dec	2,5	0,03	0	5	0	Niet in peren	
Overige									
ethefon	Ethrel-A	jan-dec	1,5	0,72	2	35	0	Alleen rozen vollegrond, alsmede de teelt van Forsythia	
ferriofosfaat	Ferramol slakkenkorrels	jan-dec	25	0,25	0	0	0		

Opmerkingen:

Er is uitgegaan van een organisch stofgehalte van 3 tot 6% (gangbaar voor boomteelt).

Bij de toepassing van herbiciden is gerekend met 1% drift,

Bij de laanbomen is voor de toepassing van fungiciden en insecticiden overige stoffen gerekend met 2,8% drift in de periode mrt-aug.

Voor lage boomkwekerijgewassen (overige boomkwekerijproducten) is gerekend met 1% drift.

In geval van granulaten is er met 0% drift gerekend.

In het geval van herbiciden is gerekend met een lage dosering i.v.m het alleen spuiten op de rij. In de rij wordt mechanische bestrijding toegepast.

A De maluspunten voor toepassing van milieukritische middelen voor het oppervlaktewater komen te vervallen indien de rand van het perceel minimaal 14 m is verwijderd van de insteek van het oppervlaktewater.

E De maluspunten zijn niet van toepassing op de gerecirculeerde containervelden

* Voor dit middel geldt een aangepaste maximale dosering.

Lijst van toegestane gewasbeschermingsmiddelen boomkwekerijgewassen, overige boomkwekerijgewassen (incl. containerteelt 1% drift), vervolg

Extra middelen voor gebruik recirculerende containerteelt of in de kas (binnen op recirculerend containerveld)

Uitgangspunt is dat bij een recirculerend containerveld er geen belasting van bodemleven en grondwater is. Er kan wel emissie zijn naar oppervlaktewater via drift of bij lozing van het bassin bij hoog gehalte Na en Cl.

Lijst van boomkwekerijgewassen Organische stofgehalte 3-6%										
Werkzame stof	Merknaam o.a.	Periode	Max. dosering kg/ha of l/ha	Actieve stof kg/ha	Milieubelasting (MBP)				Aanwijzigen	MP
					Opp. water	Bodem leven	Grond water			
Aangietbehandeling tegen wortelrot alleen in containerteelt										
Fosethylaluminium	Aliette	jan-dec	50	40	0	-	-	Max 1/3 van oppervlakte. Of toepassing op een gerecirculeerd containerveld.		
Fosethylaluminium + fenomeen	Fenomenal	mrt-aug	30	19,8	0	-	-	Alleen op gerecirculeerde containervelden		
		sept-feb	30	19,8	0	-	-	Alleen op gerecirculeerde containervelden		
isoxaben	Ridomil Gold	mrt-aug	3	1,4	0	-	-			
		sept-feb	3	1,4	0	-	-			
spirodiclofen	Envidor	sept-feb	0,4	0,10	0	-	-			
metharhizium	Bio1020	jan-dec	250	250	0	-	-			
metaldehyde	Brabant slakkendood, Caragoal	jan-dec	7	0,45	0	-	-	Niet in gwbg.		
Spinosad	Conserve	jan-dec	0,75	0,09	5	-	-	Alleen vaste planten onder glas		
thiofanat-methyl	Topsin M Vlb	mrt-aug	3,0	1,50	0	-	-	Aangieten teelt clematis onder glas Max 2-3x		
		sept-feb	3,0	1,50	0	-	-	Aangieten teelt clematis onder glas Max 2-3x		

Bijlage 2B Biologische gewasbeschermingsproducten

Bron: bijlage II.B van Verordening (EEG) nr. 2092/91

Dit is een lijst met gewasbeschermingsproducten die zijn toegelaten in de biologische productie. Deze lijst is gebaseerd op bijlage II, deel B van de EU-verordening. De lijst van bijlage II, deel B is uitgebreider dan de lijst die u hier aantreft. Voor gebruik in Nederland moeten de gewasbeschermingsproducten ook een toelating hebben van het CTB (CTBnummer) of op de zogeheten RUB-lijst staan. Op deze lijst in dit informatieblad zijn zo veel mogelijk de producten weggelaten die in het geheel geen toelating hebben in Nederland.

De volledige EU-lijst vindt u op de Skal-website. Let bij gebruik op:

- de toelating voor gebruik van een product en toepassing ervan in Nederland;
- de gebruiksvoorwaarde die bij elk product vermeld staat.

Stoffen van dierlijke of plantaardige oorsprong

Bijenwas	Afdekkingsmiddel voor snoeiwonden
Lecithine	Fungicide
Plantaardige oliën	Insecticide, acaricide, fungicide en kiemvertragend middel.
Pyrethrine, geëxtraheerd uit <i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i>	Insecticide

Micro-organismen voor biologische ziektebestrijding

Micro-organismen (bacteriën, virussen en schimmels) b.v. <i>Bacillus thuringensis</i> , Granulosis virus, enz.	Geen genetisch gemodificeerde producten
--	---

Alleen in vallen en/of verstuivers te gebruiken stoffen

Algemene voorwaarden:

- De vallen en/of verstuivers zijn zo ontworpen dat de stoffen niet in het milieu kunnen terechtkomen en niet met de geteelde gewassen in contact kunnen komen.
- De vallen moeten na gebruik worden verzameld en veilig worden vernietigd.

Feromonen	Lokmiddel; ontregelaars van seksueel gedrag
Pyrethrumderivaten (deltamethrine en lambdacyhalothrine)	Insecticide Alleen in vallen met specifieke lokmiddelen Uitsluitend ter bestrijding van <i>Batrocera oleae</i> en <i>Ceratitis capitata</i> wies

Aan de oppervlakte tussen de planten te dispergeren bereidingen

Ijzertrifosfaat	Molluscicide (slakkendodend middel)
-----------------	-------------------------------------

Andere stoffen die traditioneel in de biologische landbouw worden gebruikt

Kaliumzout van vetzuur (zachte zeep)	Insecticide
Paraffineolie	Insecticide, acaricide
Minerale oliën	Het gebruik van minerale olie is toegestaan als winter- en vroege voorjaarsbehandeling in appel, peer en pruim tegen insecten
Kwartzand	Afweermiddel
Zwavel	Fungicide, acaricide, afweermiddel